

Добро дошли у свет новца Народне банке Србије

Народна банка Србије је централна банка Републике Србије. Због својих задатака, циљева и одговорности, централна банка се у свим земљама, па тако и код нас, често назива «банка свих банака». Она није банка као друге..., на пример, у њој не можеш да отвориш рачун, да улажеш и подижеш новац - то можеш да урадиш у другим банкама које се зову «пословне банке».

Да ли знаш да је Привилегована народна банка Краљевине Србије основана још 1884. године?

Да ли ти је познато да је Народна банка Србије једина овлашћена да штампа и издаје новчанице и ковани новац?

Оно основно што треба да знаш о новцу можеш да откријеш и научиш у Музеју новца Народне банке Србије. Ако пажљиво гледаш и слушаш! Можеш много тога да научиш и решавајући овај тест.

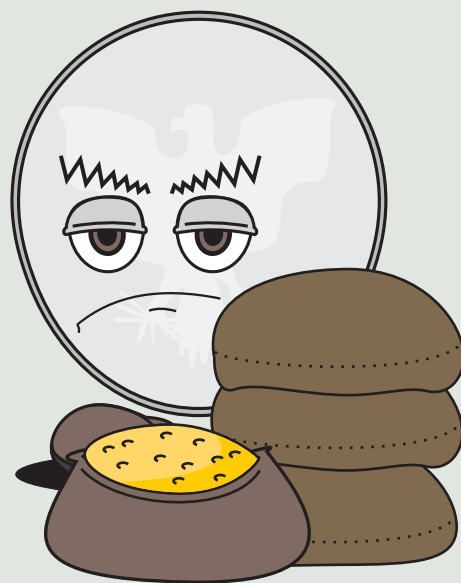

Пре него што почнеш, упознај маскоту Народне банке Србије која се зове ДИНИ!!!

СРЕЋНО!!!

Историјат новца

Ковани новац и новчанице нису одувек постојали. Некада су људи прибављали оно што им је потребно користећи се разменом, тј. трампом. На пример, једна коза за четири вреће жита.

Пре 2.800 година људи су почели за плаћања да користе ковани новац, јер је тако било практичније.

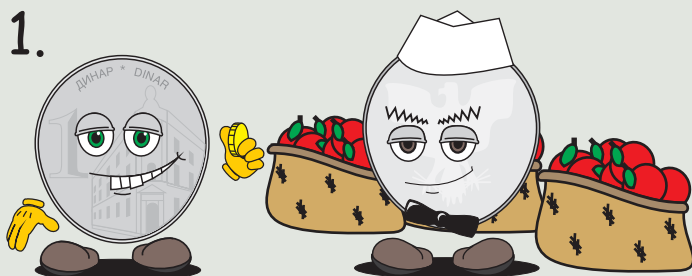
Новчанице нису толико старе колико и ковани новац; људи их користе тек око 200 година.

Данас, већина људи за плаћање користи разне електронске картице. Да ли знаш да се домаћа платна картица зове ДИНА?

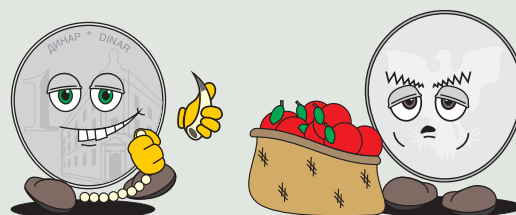
Историјат новца

1. Следећи цртежи показују различите начине плаћања. Који је хронолошки редослед од најстаријих до најмодернијих? (на пример: 2-1-4-3)
-

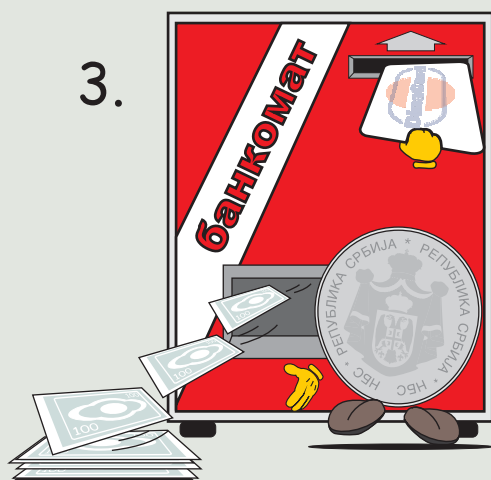
1.

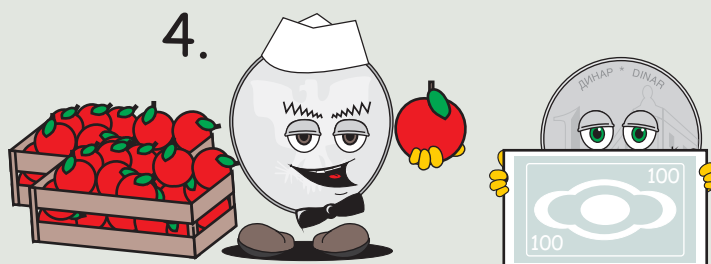
2.

3.

4.

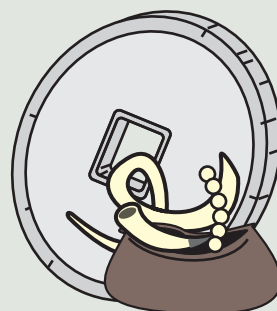

Историјат новца

У најстарија времена за размену су коришћена разна такозвана **премонетарна** средства плаћања.

Премонетарна средства плаћања могу се сврстати у две основне групе:
Ствари из природе, као на пример, шкољке, ретко камење, бисери, китови и слонови зуби, зачини, со.....

Израђени предмети, као на пример, платно, накит, алати, ножеви, секире, посуде од керамике и сл.

2. Свако од наведених средстава плаћања заокружи са «П» ако се ради о ствари из природе или са «И» ако се ради о израђеном предмету

со	П	И	јапов камен	П	И
шкољке	П	И	нож	П	И
слонови зуби	П	И	дуван	П	И
посуда од керамике	П	И	жито	П	И
секира	П	И	огрлице	П	И
животињска кожа	П	И	стока	П	И

Али, употреба овакве врсте новца понекад је била баш незгодна...

3. Споји стрелицом наведена средства плаћања са одговарајућим недостатком:

Јапов камен
Стока
Огрлица
Посуда од керамике
Жито
Месо

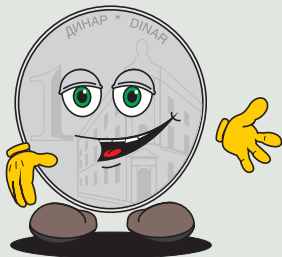
незгодно за ношење
није дељиво
кварљиво
тешко за бројање

Шта можемо да радимо са новцем?

📖 Новац је важна ствар. Са новцем можеш да купујеш разне ствари. На тај начин стичеш идеју о томе колико која ствар вреди, јер све ствари не вреде исто. Новац можеш и да **штедиш**! Људи штеде новац да би, на пример, купили аутомобил или стан.

Ти, вероватно штедиш тако што новац стављаш у касицу, али твоји родитељи могу да штеде тако што ће, на пример, отворити рачун у банци. И неке животиње штеде. Оне сакупљају храну да би је имале.

4. 🖋 Од нацртаних животиња заокружи које су познате по својој штедљивости!

5. 🖋 Објасни зашто је добро штедети:

Шта можемо да радимо са новцем

 Новац је важна ствар. Има три основне функције:

1) Најважнија је да служи као **средство плаћања**; омогућава нам да купимо разне ствари и услуге;

2) Омогућава нам да стекнемо идеју о томе колико који производ вреди, да израчунамо његову цену и да лакше међусобно упоредимо неколико производа, јер немају сви исту вредност.

3) Можеш и да га **штедиш**! Људи новац штеде да би, на пример, купили аутомобил или стан.

6. Наведи неколико животиња које су познате по својој «штедљивости». Објасни зашто си баш те животиње изабрао:

7. Новац игра важну улогу у нашем животу: често се помиње у свакодневном говору, у школи, кући, на послу, на телевизији... Допуни следеће изразе тако што ћеш дописати реч која недостаје:

1. Чист рачун, дуга љ.....	6.
2. Нисам ти ја Н.....б.....	7.
3. Бити пун ко б.....	8.
4. Ко учи знаће, ко ш..... имаће.	9.
5. Зрно по зрно п....., камен по камен п.....	10.

Да ли се слажеш или не са следећом реченицом? Објасни:

Ако ускладиш своје жеље, потребе и могућности које имају твоји родитељи, онда ћеш увек бити задовољан.

Шта можемо да радимо са новцем

📖 **ШТЕДЊА** је веома важна и треба с њом почети од ране младости. Ко штеди тај се брине и за сутрашњи дан, а не само за данас.

8. ✎ Да ли си чуо/ла за неке од следећих изрека? Знаш ли још неку?

КО УЧИ ЗНАЋЕ, КО ШТЕДИ ИМАЋЕ
У РАДИШЕ СВЕГА БИШЕ, У ШТЕДИШЕ ЈОШ ВИШЕ
КО ВИШЕ ТРОШИ НЕГО ШТО ЗАРАЂУЈЕ, ТАЈ ПАДА У НЕВОЉУ И БЕДУ
ДА НЕ БУДЕШ ПОД СТАРОСТ У БЕДИ, ОД МАЛЕНА УЧИ СЕ И ШТЕДИ
ДА ТИ БУДЕ ПУНА КУЋА, НЕМОЈ БИТИ РАСТПИКУЋА
ДОК СИ ДЕТЕ ШТЕДИ, РАДИ, КАД ОСТАРИШ, НЕ БОЈИ СЕ ГЛАДИ
КО НЕ ЧУВА МАЛО НЕ МОЖЕ НИ МНОГО ДА ИМА
МНОГА ЗРНА НАЧИНЕ ГОМИЛУ

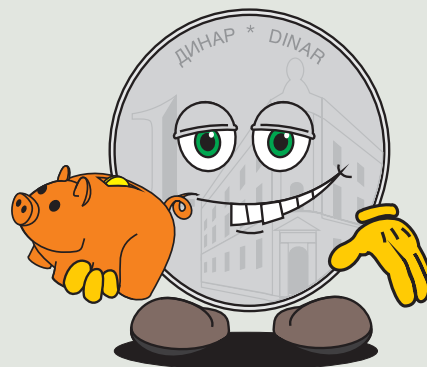
9. ✎ Прочитај песмицу. Која је њена поука?

И кад год би хтели, да слистимо лудо
Дарована добра, ил'знојем стечена,
Ко анђеоло добри, увек нам се јави
Ова иста брижна и озбиљна жена;

Место цвећа љупког и камења драгог
Њој сунчани зраци трепере у коси,
Очи су јој пуне материнских брига,
Приђох јој лагано, и упитах: «Ко си?»

«Ко си ти, о моћна, непозната жено?
«Кажи, да ти својим делима уговорем!»*

— — — — —
Она диже на ме мудре очи своје
И изусту благо: «Ја се штедња зовем!»

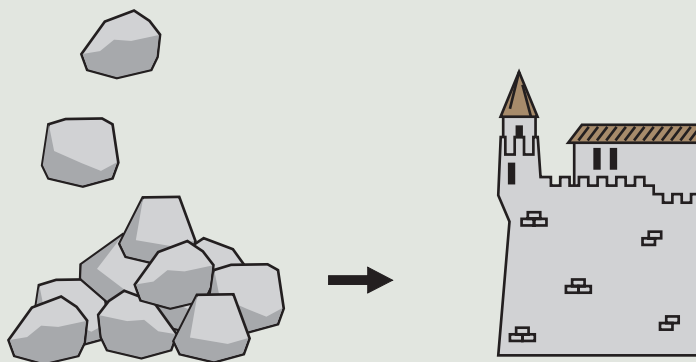
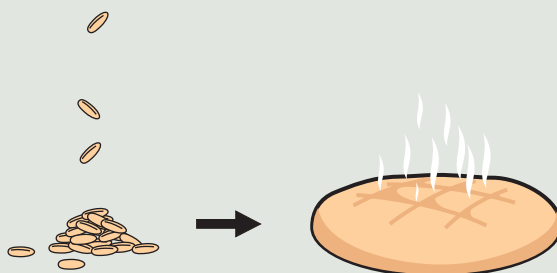
Вој. Ј. Илић-Млађи.

*уговети = угодити

Реши!!!

Људи често говоре о новцу. Постоји много израза и изрека на тему новца.

Реши следећи ребус.

10. Тачан одговор је:

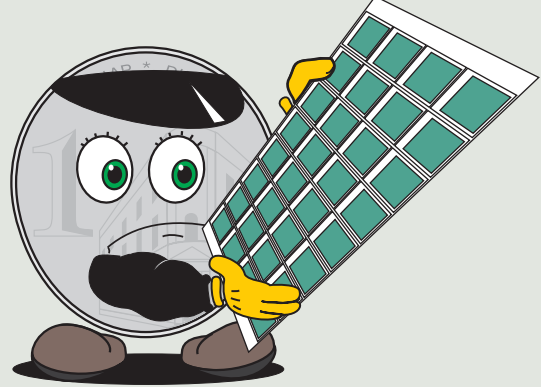
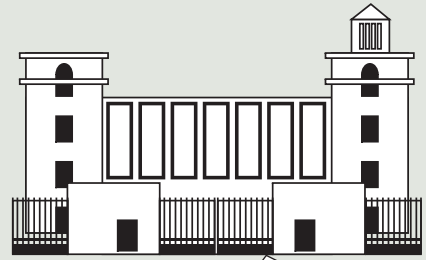
СТРИП

11. Протумачи стрип...

Новчанице

Новчанице се штампају у Заводу за израду новчаница и кованог новца у Топчидеру, који је у саставу Народне банке Србије.

Ово је новчаница од 1000 динара са портретом Ђорђа Вајферта, једног од најпознатијих гувернера Народне банке.

Неко је случајно исцепао на неколико парчића. Покушао је да је састави, али у томе није успео, чак је изгубио неке њене делове.

Покушај сада ти да од три puzzle које ти нудимо пронађеш онај на којем је новчаница потпуна.

12. Који је то puzzle? А, Б или В?

A

Б

В

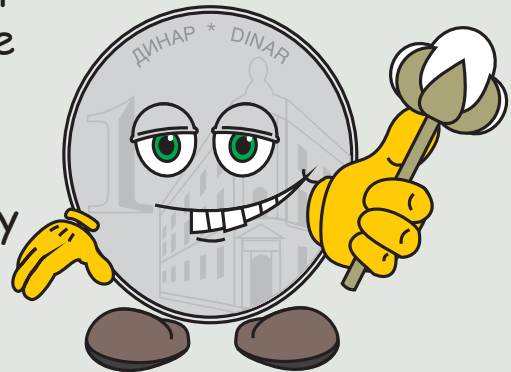
Народна банка Србије

Одсек за изложбе и едукацију - Центар за посетиоце, Одељење за комуникације
Сва права задржана. Цитирање је одобрено уз навођење извора.
2011.

Новчаница и њене тајне

📖 Да ли си знао/ла...

...да се новчанице не праве од исте хартије као и књиге, свеске или новине. Новчанице се праве од памука, као и твоја мајица. То је разлог зашто не може да се поцепа ако ти мама у машину убаца на прање панталоне у чијем си је џепу заборавио/ла.

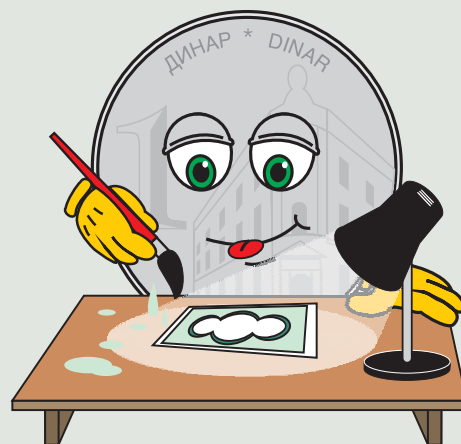
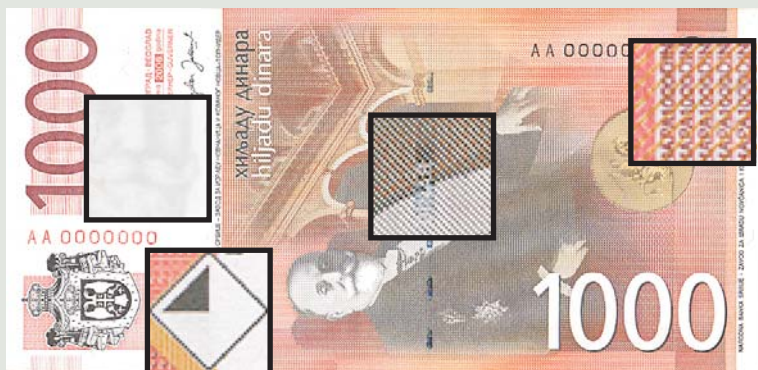
13. 🖋 Да ли си добро погледао/ла новчаницу? Ако јеси, приметићеш да она садржи одређене **обавезне елементе**, као на пример име издавача, серијски број...

Наведи који су то елементи:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

Новчаница и њене тајне

📖 **Фалсификовање** значи прављење лажног новца. Људи који праве лажни новац зову се **фалсификатори** а лажна новчаница зове се **фалсификат**. Још у давна времена људи су правили лажни новац. Фалсификовање је увек било строго кажњавано. Некада чак и смрћу, а данас се због тога иде у затвор!

14. 🖋 Постоје одређени елементи заштите, који новчаницу штите од фалсификовања. Њих можеш да видиш голим оком. Наведи неке од њих:

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

Уколико недостаје један од елемената заштите, онда је новчаница лажна.

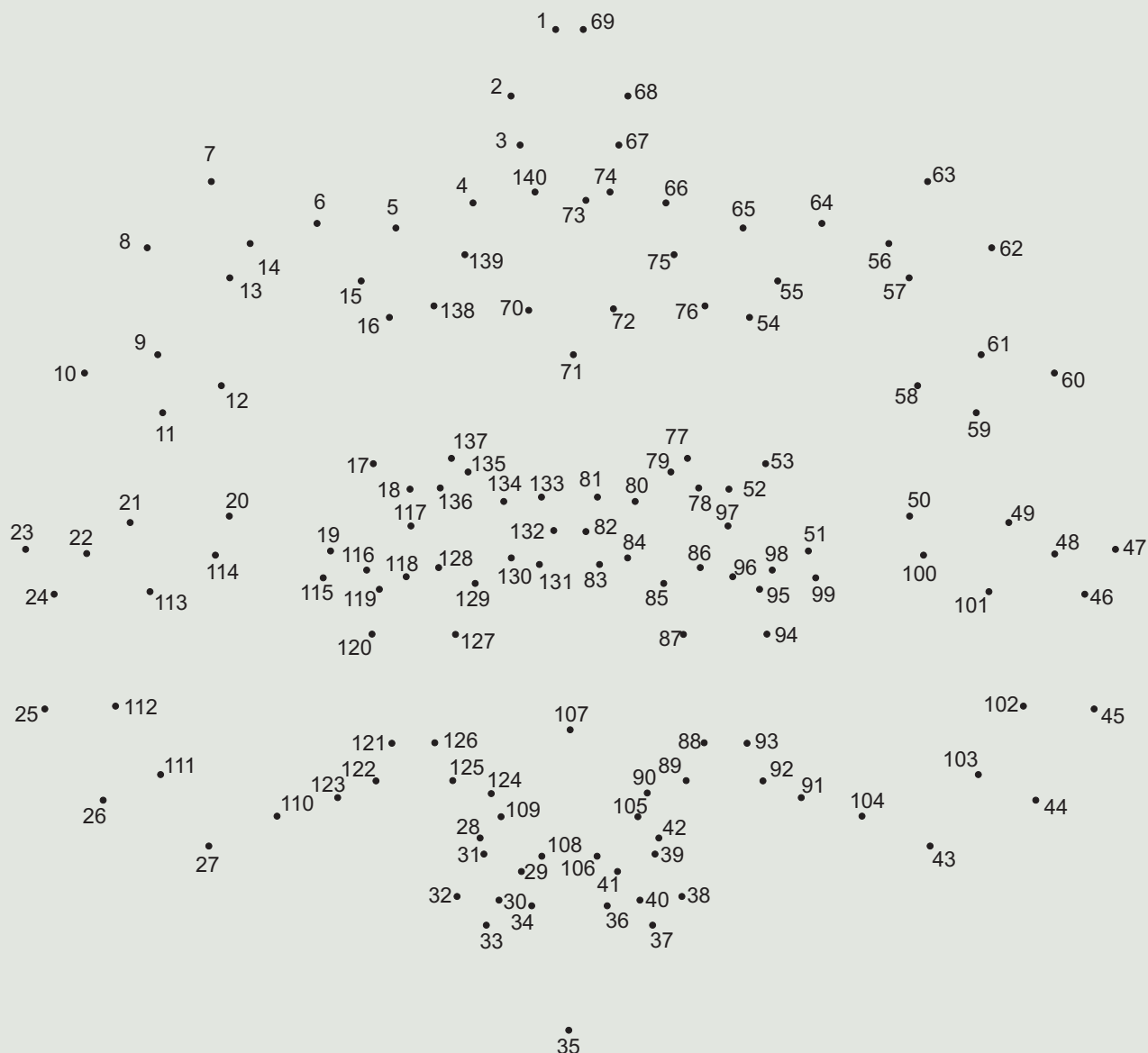
15. 🖋 Постоје три теста која треба применити у свакодневној употреби да би проверио/ла да ли је новчаница права или лажна. Наведи их:

- 1) О.....(пример.....)
- 2) П.....(пример.....)
- 3) Н.....(пример.....)

Од тачкице до тачкице – погоди!!!

Народну банку Србије можеш да препознаш по нечему.

Споји тачкице од броја 1 до 140. То обоји. Добићеш један цртеж који је веома познат.

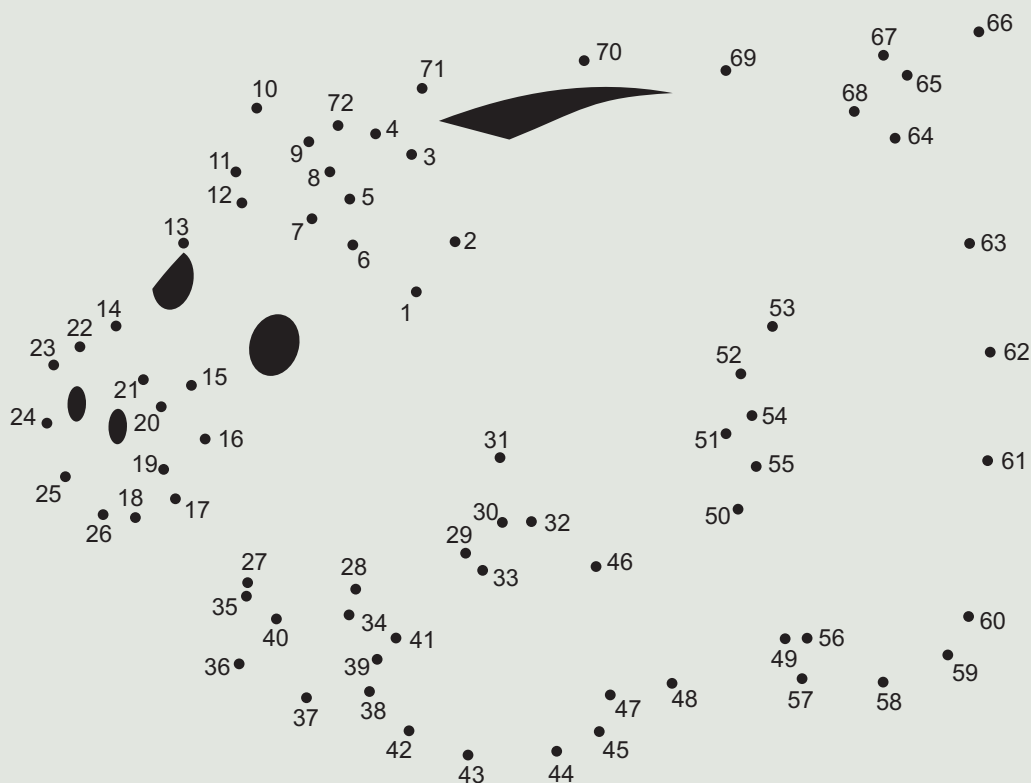
16. По теби, шта он представља (заокружи):

- А) грб Србије
- Б) знак Народне банке Србије
- В) знак Радио телевизије Србије

Од тачкице до тачкице – погоди!!!

Ко штеди тај и вреди!

Споји тачкице од броја 1 до 72. То обоји. Добићеш цртеж предмета који је веома познат.

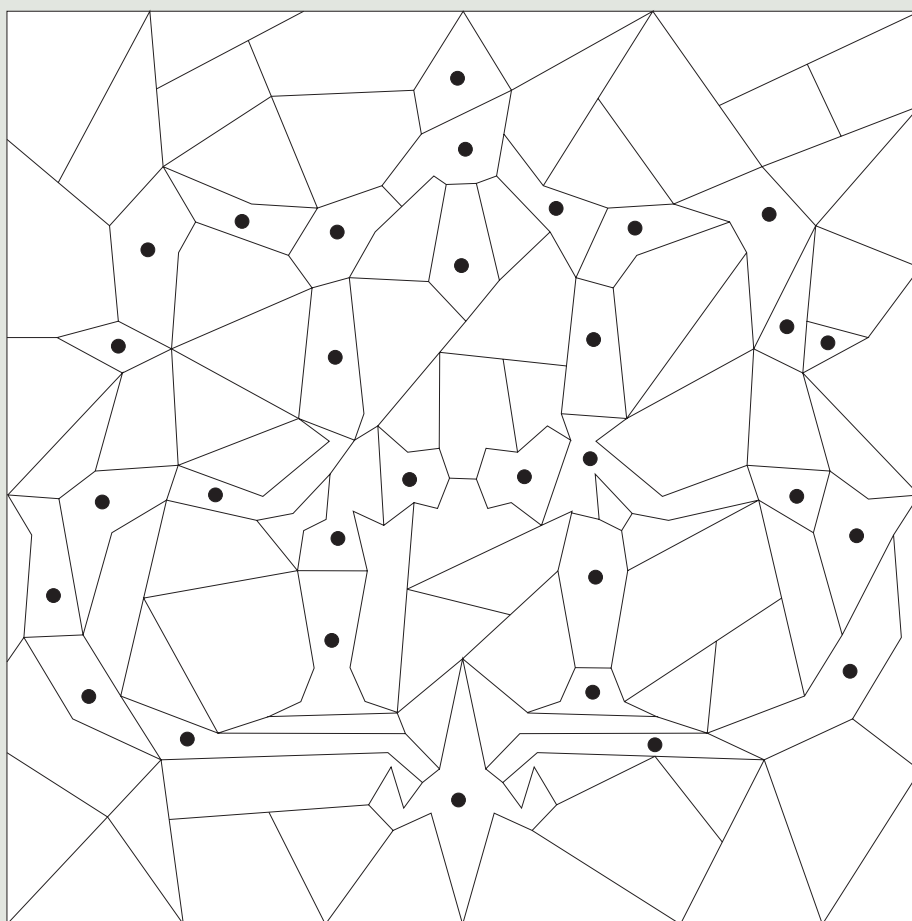
17. По теби, шта он представља (заокружи!):

- А) торбу
- Б) новчаник
- В) касицу

Бојанка

Ако поља са тачкицама обојиш или осенчиш, појавиће ти се слика која је сакривена на цртежу.

Буди пажљив са тачкицама и прецизан у бојењу.

18. По теби, шта он представља (заокружи):

А) грб Србије

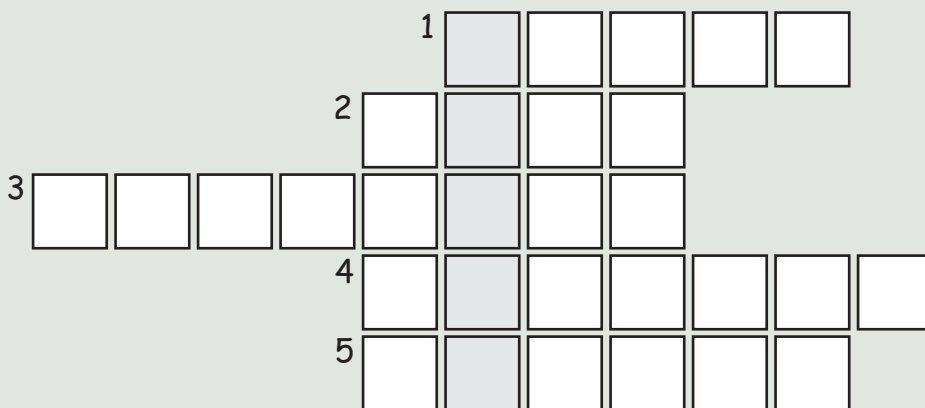
Б) знак Народне банке Србије

В) знак Радио телевизије Србије

И, на крају, да закључимо

19. Готово да смо завршили ову игрицу о новцу. Сада сигурно можеш са лакоћом да одговориш на следећа питања.

1. Како се зове новац који се користи у САД?
2. Како се зове наша домаћа картица за плаћање?
3. Ко руководи Народном банком Србије?
4. Како се звао гувернер Народне банке који је најдуже био на тој функцији? Поред тога, тај гувернер је познат још по нечему.
5. Како се зове место где се чува новац?

20. Решење:

Новчана јединица Републике Србије зове се д.....

И, на крају, да ли знаш

21. Да ли знаш које је године основана Привилегована народна банка Краљевине Србије?

Заокружи тачан одговор:

А) 1830.

Б) 1896.

В) 1884.

22. Ко руководи Народном банком Србије?

Заокружи тачан одговор:

А) Генерални секретар

Б) Директор

В) Гувернер

23. Како се зове новац који се користи у земљама Европске уније?

Заокружи тачан одговор:

А) Долар

Б) Динар

В) Еуро

24. Где се прави наш новац?

Заокружи тачан одговор:

А) у иностранству

Б) у Заводу за израду новчаница у Топчидеру

В) у приватној фабрици

25. Како се зове маскота Народне банке Србије?

Да ли си све решио/ла? На овој страни ћеш наћи одговоре на сва питања из ове тест-игрице!

1. 2 1 4 - 3
2. П, П, П, И, И, И, П, И, П, П, И, П
3. Незгодан за ношење, кварљива, није дељива,
није дељива, тешко за бројање, кварљиво
4. верерица, пчела
5. Увек ћеш имати довољно новца
6. веверица, пчела, камила...
7. љубав, Народна банка, брод, штеди, погача палача
8. Зрно по зрно погача, камен по камен палача;
ко не чува мало неће имати много...
9. Треба штедети да бисмо имали и за сутра а не само за данас
10. Зрно по зрно погача, камен по камен палача
11. Треба штедети улажући новац у банку уз камату,
па ћемо након одређеног периода добити више него што смо уложили
12. В
13. Назив издавача, серијски број, датум издавања, номинална вредност,
потпис гувернера, државно обележје (грб)
14. Водени знак, заштитна нит, кинеграм
15. Опипај, Погледај, Нагни
16. Знак Народне банке Србије
17. Касица
18. Знак Народне банке Србије
19. Долар, Дина, гувернер, Вајферт, трезор
20. Динар
21. 1884. године
22. Гувернер
23. Евро
24. У Заводу за израду новчаница и кованог новца у Топчидеру
25. ДИНИ.